

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА»

Затверджено
Заступник директора з НР
Оксана ВОЛИНЕЦЬ
"31" 08 2023р.

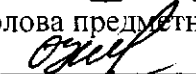
«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Програма навчальної дисципліни

за освітньо – професійним ступенем
фаховий молодший бакалавр

- 1. Спеціальність 051 – «Економіка»**
 - 1.1 Освітньо- професійна програма «Логістика»
- 2. Спеціальність 071 – “ Облік і оподаткування ”**
 - 2.1 Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
- 3. Спеціальність 072 – Спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»**
 - 3.1 Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
 - 3.2. Освітньо-професійна «Митна справа»
- 4. Спеціальність 073 – «Менеджмент»**
 - 4.1 Освітньо-професійна програма «Менеджмент бізнес – організації»
- 5. Спеціальність 075 – «Маркетинг»**
 - 5.1 Освітньо - професійна програма «Маркетинг»
- 6. Спеціальність 076 – “ Підприємництво, торгівля та біржова діяльність ”**
 - 6.1 Освітньо-професійна програма «Підприємницька діяльність»

Укладачі: Валентина МАРУШЕВСЬКА
Алла МАРТИНЕНКО

Розглянуто і рекомендовано до затвердження
на засіданні предметної (циклової) комісії
економіки, управління та маркетингу
Протокол № 1 від "30" серпня 2023 р.
Голова предметної (циклової) комісії:
 Ольга ЗАХАРКІВ

Київ - 2023

Вступ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процеси та методи вивчення теорії і практики господарювання, формування та використання виробничого потенціалу, взаємодії всіх видів ресурсів, організації й ефективності господарської діяльності підприємства.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Економіка підприємства» - нормативна дисципліна, тісно пов'язана з дисциплінами: «Громадянська освіта (основи економічної науки)», «Фінансова грамотність».

Місце дисципліни «Економіка підприємства» у навчальному процесі полягає в тому, що вона є забезпечувальним предметом таких дисциплін як «Менеджмент», «Маркетинг», «Фінанси», «Бухгалтерський облік», «Економічний аналіз», «Організація виробництва», «Організація і нормування праці та інших».

Мета навчальної дисципліни – є формування у здобувачів освіти сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько – фінансової діяльності підприємства.

Завдання навчальної дисципліни – є вивчення підприємства як суб'єкту господарювання та основних напрямів його господарсько – фінансової діяльності; вивчення методологічних засад формування основних показників діяльності та фінансових ресурсів, оцінки ефективності господарської діяльності підприємства та механізму його розвитку).

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- сформувати у студентів глибоке розуміння господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних системах сучасних підприємств;
- забезпечити засвоєння сучасних досягнень теорії та практики управління підприємствами та організаціями, як відкритими соціально-економічними утвореннями;
- сформувати здатність самостійно мислити, ідентифікувати та аналізувати господарські процеси та проблеми, приймати управлінські рішення;
- сформувати здатність проводити комплексні економічні розрахунки з метою обґрунтування управлінських рішень та виявлення резервів підвищення ефективності господарської діяльності підприємств;

Після вивчення дисципліни «Економіка підприємства» студенти повинні знати:

- основні категорії економіки підприємства;
- принципи та методи управління діяльністю сучасних підприємств та організацій;
- методичні основи ефективності формування та використання персоналу, активів (необоротних, оборотних коштів і нематеріальних активів) підприємства, організації його виробничо-комерційної діяльності тощо;
- технологію організації виробничо-комерційної діяльності підприємства;
- мотивацію, потенційні напрямки та технологію обґрунтування ефективності розвитку підприємства.

Студенти повинні вміти:

- розрізняти організаційно-правові форми підприємств та організацій, робити обґрунтований вибір напрямків діяльності та сфери бізнесу;
- давати оцінку ефективності використання персоналу, основного, оборотного та інтелектуального капіталу, інвестиційних ресурсів, визначити види інноваційної діяльності, діяльності та стадії інноваційного процесу;
- класифікувати типи та методи організації процесів виробництва та оцінювати рівень техніко-технологічної бази підприємств;
- обґрунтовувати загальні тактичні та стратегічні управлінські рішення з різних аспектів господарської діяльності;
- обирати типи та методи організації процесів виробництва та оцінювати рівень техніко-технологічної бази підприємств;
- визначати базові кількісні параметри діяльності підприємства (обсяги продукції, величину собівартості, рівень відпускних цін, фінансових результатів тощо);
- визначати напрямки та обґрунтовувати загальний механізм здійснення трансформації та реструктуризації підприємств;
- оцінювати рівень економічної безпеки та визначити напрями нейтралізації ризиків та загроз у виробничо-комерційній діяльності підприємства.

Згідно з вимогами освітньо – професійної програми у здобувачів освіти мають бути сформовані наступні компетентності :

1) Для спеціальності **051 – «Економіка»**

➤ Загальні:

- знання та розуміння предметної області професійної діяльності;
- здатність використовувати знання в практичних ситуаціях.

➤ Фахові:

- здатність на основі теоретично-методичної бази економіки підприємства виявляти резерви підвищення ефективності формування ресурсів підприємства;
- здатність проведення планових техніко-економічних розрахунків та обґрунтування планів діяльності, обґрунтувати найбільш доцільні стратегії, формувати стратегію розвитку підприємства.

2) Для спеціальності: **071 - «Облік і оподаткування»**

➤ Загальні:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

➤ Фахові:

- здатність аналізувати економічні події та явища з погляду теоретичних та методичних основ обліку і оподаткування;
- здатність розв'язувати прикладні економічні та оптимізаційні завдання у сфері господарювання підприємства;
- здатність оцінювати результати господарської діяльності підприємства на основі знань сучасних методик.

3) Для спеціальності **072 – «Фінанси, банківська справа та страхування»**

➤ Загальні:

- здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях, виявляти, ставити та вирішувати у сфері професійної діяльності;
- здатність виявляти ініціативу і підприємливість;
- здатність діяти відповідально і свідомо.

➤ Фахові:

- здатність застосовувати знання і практичні навички щодо основ організації грошового обігу підприємств;
- здатність використовувати знання щодо організації фінансів підприємств;
- уміти моделювати фінансові бізнес – процеси підприємства.

4) Для спеціальності **073- «Менеджмент»**

➤ Загальні:

- здатність абстрактного мислення, аналізу синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально – економічними явищами та процесами;
- здатність здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування;
- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

➤ Фахові:

- здатність управляти процесами через реалізацію функцій менеджменту.

5) Для спеціальності **075 - «Маркетинг»**

➤ Загальні:

- знання та розуміння предметної області професійної діяльності;
- здатність до абстрактного мислення;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність працювати в команді та автономно.

➤ Фахові:

- здатність розуміти закони і закономірності функціонування ринку та поведінку суб'єктів господарювання в умовах ринкового середовища;
- здатність зіставляти фактори впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на результати діяльності підприємства;
- визначати перспективу розвитку підприємства.

6) Для спеціальності **076 - «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

➤ Загальні:

- здатність до абстрактного мислення, застосування методів наукового пізнання;
- здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, генерувати нові ідеї;
- здатність застосовувати професійні знання у практичних ситуаціях, виявляти, ставити та вирішувати проблеми, приймати обґрунтовані рішення;
- здатність до проведення досліджень, пошуку, оброблення та аналізу інформації.

➤ Фахові:

- здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо діяльності підприємств;
- здатність розробляти альтернативні шляхи розв'язання проблем різних типів та рівнів, що можуть виникати в діяльності підприємства, та обґрунтовувати вибір найбільш доцільного/оптимального/адекватного.

На вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства» відводиться наступна кількість кредитів ЄКТС для спеціальностей:

<i>Кількість кредитів ЄКТС</i>	<i>Спеціальності</i>
90 годин (3 кредити)	072 - «Фінанси, банківська справа та страхування» 075 - «Маркетинг».
150 годин (5 кредитів)	051 - «Економіка» 071 - «Облік і оподаткування» 073 - «Менеджмент» 076 - «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

1. Підприємство в сучасній системі господарювання

1.1. *Підприємство як економічний суб'єкт.* Поняття, головна мета (місія), цілі і напрями діяльності підприємства. Роль та місце підприємства у національній та світовій соціально-економічній системі. Об'єкт і предмет економіки підприємства.

1.2. *Правові основи функціонування підприємств.* Юридичні аспекти, що слугують законодавчою базою функціонування підприємства (організації) та об'єднання підприємств. Господарський кодекс України: суб'єкти господарювання, їх майно, зобов'язання та відповідальність. Статут підприємства. Колективний договір. Інші правові документи, що регулюють окремі напрями діяльності підприємства.

1.3. *Класифікація підприємств та їх об'єднань.* Виокремлення підприємств за окремими ознаками: залежно від форм власності (приватне, колективне, комунальне, державне, зі змішаною формою власності, іноземні інші види), залежно від способу утворення (заснування) та формування статутного фонду (унітарні та корпоративні); за правовим статусом і формою господарювання (одноосібні, кооперативні, господарські товариства, орендні) тощо. Суб'єкти малого підприємництва.. Характеристика об'єднань підприємств.

1.4. *Зовнішнє середовище та його вплив на діяльність підприємств.* Поняття, структурні складові середовища господарювання підприємств, їх вплив на діяльність підприємства.

1.5. *Основи підприємництва.* Сутнісна характеристика підприємництва. Сучасне визначення підприємництва. Підприємництво як особливий вид діяльності, стиль і тип господарської поведінки. Функції підприємницької діяльності. Поняття категорій «мале підприємництво», «малий бізнес», «мале підприємство», «громадянин – підприємець». Принципи здійснення, форми і моделі підприємницької діяльності. Соціально-економічна роль і значення підприємництва в структурі ринкової економіки.

1.6. *Системи управління підприємством.* Поняття управління суб'єктами господарювання. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління підприємствами. Поняття методів управління підприємствами. Змістовна характеристика економічних, організаційних та соціально-психологічних методів управління. Організаційна структура підприємства та її складові (виробнича, соціальна, управлінська). Основні типи організаційних структур управління підприємством: класичні та органічні структури. Основні види класичних організаційних структур управління: лінійна, функціональна, лінійно-штабна, дивізійна..

2. Ринок продукції (послуг) та маркетингова діяльність підприємства

2.1. *Характеристика продукції (послуг).* Продукція та її класифікація. Послуга та її характеристики. Вимірювання обсягів продукції. Натуральні, умовно-натуральні та вартісні вимірники обсягу продукції підприємства. Асортимент та номенклатура.

2.2. *Якість та конкурентоспроможність продукції.* Якість продукції як економічна категорія. Показники якості окремих видів і усієї сукупності продукції

підприємства та їх характеристика. Методи оцінки якості продукції. Стандартизація процесів, продукції, послуг. Сертифікація продукції.

2.3. *Маркетингова діяльність підприємства.* Сутність маркетингу. Концепції маркетингу. Модель маркетингової діяльності підприємства. Організація та управління маркетинговою діяльністю підприємства.

3. Планування діяльності підприємства

3.1. *Сутність та об'єктивна необхідність планування діяльності підприємства.* Планування як невід'ємна складова та функція системи управління підприємством. Сутність планування. Функції планування - реалізуюча, узгодження, передбачення, єдності. Принципи планування – ієрархічність, матеріальної і моральної зацікавленості, науковості, безперервності, оптимальності, стабільності. Етапи процесу планування. Сутність прогнозу та прогнозування. Взаємозв'язок планування та прогнозування.

3.2. *Види планів підприємства.* Поняття плану та різновиди його тлумачення. Ознаки, за якими плани підприємства диференціюються – часовий період, змістовність плану, обов'язковість виконання, предмет планування. Бізнес-планування: сутність, призначення і роль у системі передбачення розвитку виробництва.

4. Ресурси підприємства

4.1. Персонал підприємства, продуктивність, мотивація та оплата праці

4.1.1 *Поняття, класифікація та структура персоналу.* Тлумачення економічних термінів (категорій): трудові ресурси, економічно активне населення, трудовий колектив, трудовий потенціал, кадри, персонал. Категорії персоналу підприємства (керівники, фахівці, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями, спеціальностями і кваліфікацією. Виокремлення і характеристика робітників за рівнем кваліфікації. Баланс робочого часу.

4.1.2. *Визначення чисельності окремих категорій працівників.* Методичні підходи щодо планування трудових ресурсів діючого підприємства, чинники, які визначають на необхідну чисельність персоналу. Розрахунки чисельності окремих категорій робітників виробничих підприємств. Особливості визначення чисельності працівників управління, фахівців, службовців.

4.1.3. *Кадрова політика й система управління персоналом.* Сучасна кадрова політика підприємства, її головна мета. Основні функції кадрової політики суб'єктів господарювання в сучасних умовах. Поняття та особливості системи управління персоналом підприємств. Сучасні вимоги до ділових якостей різних категорій персоналу.

4.1.4. *Продуктивність праці персоналу.* Продуктивність праці як економічна категорія. Різноманітність підходів до визначення та можливі методи розрахунку продуктивності праці на підприємствах виробничої сфери. Показники рівня продуктивності праці. Зовнішні та внутрішні чинники зростання продуктивності праці.

4.1.5. *Оплата праці: сутність, функції, державна політика і основи організації.* Поняття оплати праці. Основна заробітна плата і додаткова оплата праці. Основні

функції заробітної плати. Державна політика щодо оплати праці. Механізм державного регулювання оплати праці та соціального захисту. Договірне регулювання оплати праці найманого персоналу шляхом укладання різнорівневих тарифних угод. Основи організації оплати праці на підприємствах. Тарифно-посадова система, її елементи (тарифно-кваліфікаційні довідники; кваліфікаційні довідники посад керівників, спеціалістів, службовців; тарифні сітки). Штатний розпис.

4.1.6. *Форми й системи оплати праці.* Форми заробітної плати, що базуються на тарифній системі – відрядна та почасова. Основні системи форм оплати праці для різних організаційно-технологічних умов виробництва. Особливості оплати праці керівників підприємств, що знаходяться на конкретній системі оплати праці.

4.2. Основний капітал підприємства

4.2.1. *Капітал підприємства як економічний ресурс.* Сутність, значення та різновиди капіталу підприємства. Особливості функціонування капіталу як економічного ресурсу.

4.2.2. *Структура, класифікація та види оцінки основних засобів.* Сутність, класифікація та структура основних засобів. Вартість основних засобів її елементи та види.

4.2.3. *Спрацювання, амортизація і відтворення основних засобів.* Спрацювання (знос) основних засобів: поняття, види, особливості кількісного оцінювання. Строки експлуатації основних засобів. Сутність та значення амортизації основних засобів. Методи нарахування амортизаційних відрахувань: рівномірний (прямолінійний), зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості (подвійно-залишковий), кумулятивний (метод суми років), виробничий. Види та форми відтворення основних засобів. Оцінка економічної доцільності окремих форм відтворення основних засобів.

4.2.4. *Ефективність відтворення та використання основних засобів.* Показники стану, ефективності відтворення і використання основних засобів та технологія їх розрахунку. Напрямки інтенсифікації відтворення основних засобів. Способи ефективного використання основних засобів.

4.3. Оборотний капітал підприємства

4.3.1. *Сутність і структура оборотного капіталу.* Оборотний капітал як об'єктивна умова здійснення підприємницької і інших видів діяльності. Сутність та елементний склад оборотного капіталу. Класифікація оборотного капіталу: за характером фінансових джерел формування; за видами; за характером участі в операційному процесі; за періодом функціонування. Кругообіг оборотного капіталу.

4.3.2. *Визначення потреби в оборотному капіталі підприємства.* Постійний і змінний оборотний капітал. Операційний цикл підприємства та його параметри. Нормування оборотних коштів. Методи розрахунку нормативів оборотних активів. Визначення нормативів оборотних активів за окремими елементами.

4.3.3. *Ефективність використання оборотного капіталу підприємства.* Показники ефективності використання оборотного капіталу. Джерела та шляхи підвищення ефективності використання оборотного капіталу.

4.4. Інтелектуальний капітал підприємства

4.4.1 *Інтелектуальний капітал підприємства: суть, види та форми.* Особливості інтелектуального капіталу як економічної категорії та визначити специфіку його функцій. Класифікація інтелектуального капіталу з метою розкриття його всебічної сутності. Характеристика основних форм інтелектуального капіталу. Характеристика нематеріальних активів та прав власності на них.

4.4.2. *Інтелектуальна власність.* Сутнісна характеристика та групування об'єктів інтелектуальної власності. Характеристика об'єктів промислової власності, об'єктів, що охороняються авторським правом і суміжними правами, інших об'єктів інтелектуальної власності. Характеристика складу та класифікація нематеріальних активів.

4.4.3. *Відтворення інтелектуального капіталу.* Сутність та особливості відтворення інтелектуального капіталу. Характеристика інвестування як передумови відтворення інтелектуального продукту.

5. Інвестиції.

5.1. *Сутність, структура та класифікація інвестицій.* Економічна сутність та значення інвестицій. Способи та форми здійснення реальних інвестицій. Класифікація інвестицій.

5.2. *Джерела формування реальних інвестицій.* Структура потреби у коштах для здійснення капіталовкладення. Характеристика елементів власних, позикових і залучених джерел формування інвестиційних ресурсів на підприємстві. Основні принципи обґрунтування вибору джерел формування інвестиційних ресурсів.

5.3. *Формування й регулювання фінансових інвестицій.* Сутність, мотивація та особливості здійснення фінансових інвестицій. Види цінних паперів, порядок їх випуску, обігу і використання. Особливості й показники ефективності випуску та реалізації (використання) різних видів цінних паперів.

5.4. *Методичні підходи до оцінки ефективності реальних інвестицій.* Характеристика базових принципів, оцінки ефективності реальних інвестицій. Розрахунок показників ефективності реальних інвестицій. Чинники ефективності використання виробничих інвестицій.

6. Інноваційна діяльність

6.1. *Сутність інновацій, їх класифікація та специфіка.* Підходи до визначення поняття «інновація». Інновація як результат інтелектуальної діяльності. Необхідність класифікації інновацій, класифікаційні ознаки інновацій. Типізація інновацій. Інноваційна продукція: особливості та різновиди.

6.2. *Інноваційна діяльність та інноваційний процес.* Види інноваційної діяльності в процесі від ідеї до інновації. Науково-технічна діяльність, її видові прояви. Функції держави в сфері підтримки інноваційної діяльності. Інноваційний процес: його основні стадії та етапи. Життєвий цикл інновацій та його особливості.

7. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства

Поняття, види й чинники формування виробничої потужності підприємства. Методичні принципи розрахунку виробничої потужності підприємства та його структурних підрозділів. Шляхи і методи підвищення рівня використання та ефективності відтворення виробничої потужності підприємств.

8. Організація процесів виробництва

8.1. Виробничий процес: структура, принципи організації та цикли. Сутність виробництва. Виробничий і технологічний процеси. Елементи виробничого процесу та його структура. Стадії основного процесу. Види виробничих процесів. Принципи організації виробничого процесу. Виробничий цикл та його структура. Економічне значення і шляхи скорочення тривалості виробничого циклу.

8.2. Типи виробництва та методи організації. Організаційні типи виробництва. Типи виробництва і їх техніко-економічні характеристики. Організація виробничих процесів при різних типах виробництва. Методи організації процесів виробництва та їх класифікація. Характеристика непотокового, партійного, потокового методів організації виробництва.

8.3. Організація технічного обслуговування та підготовки виробництва. Сутність і практичне значення технічного обслуговування виробництва. Виробнича інфраструктура. Організація ремонтного обслуговування. Організація інструментального забезпечення. Організація енергетичного обслуговування. Організація транспортного обслуговування. Організація складського господарства. Організація матеріально-технічного забезпечення. Сутність логістичних систем. Організація збуту продукції.

8.4. Менеджмент якості продукції (послуг). Якість як економічна категорія. Стандартизація процесів, продукції, послуг. Технічний контроль якості. Класифікація об'єктів, видів і засобів контролю якості. Сертифікація продукції. Атестація виробництва.

9. Доходи і витрати підприємства

9.1. Витрати і ціни на продукцію

9.1.1 Загальна характеристика витрат. Сутність витрат та їх поділ на групи залежно від ролі у процесі відтворення: поточні, одноразові та витрати на соціальний розвиток. Принципи класифікації витрат та їх характеристика за різними ознаками. Склад витрат за економічними елементами. Типовий склад статей калькуляції. Особливості класифікації витрат для обґрунтування управлінських рішень.

9.1.2. Калькулювання собівартості продукції. Основні методи і системи калькулювання. Сутність та особливості калькулювання за процесами та за замовленнями. Калькулювання повних, змінних і стандартних витрат. Кошторис виробництва, собівартість товарної і реалізованої продукції. Методика визначення собівартості окремих виробів.

9.1.3. Ціни на продукцію (послуги) підприємства. Поняття та функції ціни. Класифікація цін. Склад, структура та елементи ціни. Внутрішні та зовнішні

чинники впливу на ціни. Державне регулювання цін в Україні. Методи визначення цін.

9.2. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства

9.2.1. Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства. Фінансова діяльність, її роль і місце в управлінні підприємствами різних сфер бізнесу. Завдання та основні обов'язки фінансових служб підприємства.

9.2.2. Прибуток суб'єкта господарювання: характеристика, процес формування та використання. Первинні фінансові результати. Поняття, функції та види прибутку. Нормативний порядок визначення прибутку: бухгалтерський та податковий способи. Оподаткування прибутку суб'єктів господарювання в Україні. Розподіл і використання прибутку підприємства.

9.2.3. Рентабельність та ефективність діяльності підприємства. Рентабельність ресурсів і продукції. Обчислення різних видів рентабельності. Поняття, види та показники ефективності підприємства. Чинники та резерви підвищення ефективності.

10. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства

10.1. Економічна безпека підприємства: сутність і передумови формування. Основні підходи до дослідження економічної безпеки підприємства: інформаційний підхід, зовнішній підхід, ресурсно-функціональний підхід. Функціональні цілі управління економічною безпекою підприємства. Система безпеки підприємства та її основні складові: фінансова, інтелектуально-кадрова, техніко-технологічна, політико-правова, інформаційна, екологічна, силова.

10.2. Банкрутство та антикризова діяльність. Антикризова діяльність підприємства: сутність та складові. Поняття банкрутства підприємства. Причини банкрутства підприємств. Зовнішні і внутрішні фактори банкрутства. Класифікація різновидів банкрутства. Можливі симптоми банкрутства підприємств. Поняття «упорядкованої» та «примусової» ліквідації підприємств.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гетьман О.О, Шаповал В.М .Економіка підприємства, доп. і перер. – ЦНЛ, 2019 - 488 с
2. Економіка підприємства. Навчальний посібник / Грінчуцький В.І – ЦНЛ, 2019 – 304с.
3. Економіка підприємства: підручник / Швиданенко Г.О., Васильков В.Г., Гончарова Н.П. [та ін.] ; за заг. ред. Г.О. Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2009. – 598 [2] с.
4. Економіка підприємства: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / [Г.О. Швиданенко, Н.П. Гончарова, О.Г. Мендрул та ін.]; за заг. ред. Г.О. Швиданенко. – К. : КНЕУ, 2010. – 364с

Додаткові джерела:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 за №436-IV // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144.
2. Податковий кодекс України // Голос України від 04.12.2010 - № 229, № 229-230.
3. Грінчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погріщук Б.В. Економіка підприємства: Навчальний посібник. Вид. 2-ге – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 302 с.
4. Девіданенко Г.О., Семенець А.О. Економіка підприємства: теорія і практикум: Навч.посіб. – К.: Хай-Тек Прес, 2013. – 328 с.